Saako kuunteluhuone olla kuin syli, joka ottaa sinut vastaan?

MERJA MÄNNIKKÖ

Saapuminen-työryhmään kuuluvat: Merja Männikkö, Heta Haapsamo, Vaatu Ravela, Jaakko Autio ja Henna-Maria Hanhineva. Kuva: Eerika Arposalo.

Saavu itsesi luo, jotta olisit valmis aistimaan myös kuunteluhuoneessa tapahtuvaa. Anna itsellesi lupa istua alas, vain olla ja ottaa vastaan Saapuminen-teoksen anti. Maadoita itsesi tähän hetkeen. Annatko kaiken vain tapahtua?

Saapuminen-työskentelyn lähtökohtana on äänitaiteilija Jaakko Aution Oulun taidemuseoon vuonna 2023 toteuttama oululaista paikallisidentiteettiä luotaava OWLA-ääniteos. Osana Oulu2026 Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmaa OWLA muuntuu Saapuminen -kuunteluhuoneeksi yhteistyössä tanssitaiteilija Henna-Maria Hanhinevan ja työryhmän kanssa.

Kolmen oululaisen kuoron: Cantio Laudiksen, Cassiopeian ja Tuiran kamarikuoron laulu yhdistettynä tanssijoiden Heta Haapsamon ja Vaatu Ravelan liikkeeseen tuovat OWLA-ääniteoksen kokemiseen uuden ulottuvuuden: keholähtöisen kuuntelun ja kirjoittamisen.

Keholähtöisesti kirjoittava Merja Männikkö summaa tässä tekstissä työryhmän Saapuminen-teoksen työskentelyprosessissa syntyneitä oivalluksia ja kehollisia tuntemuksia kuunteluhuoneessa olemisesta, liikkumisesta ja aistimisesta. Keholähtöinen teksti on kursivoitu.

Välitön yhteys OWLA-ääni-installaatioon on mahdollinen yhteisessä piirissä

Piirimuoto kutsuu kuuntelijoita valitsemaan vapaasti paikkansa sen mukaan, mikä kaiuttimista kuuluva ääni viehättää korvaa juuri sillä hetkellä. Kuva: Jaakko Autio.

Jaakko Autio aloittaa ääni-installaation rakentamisen aina huoneen keskipisteen määrittämisestä, mikä näkyy mustana teippirastina Oulun taidemuseon Satula-tilan lattiassa. Ensin hän kantaa kaiken materiaalin keskelle huonetta. Sieltä se vähitellen siirtyy eri puolille tilaa ja lopulta keskusta on tyhjä. Tila on valmis kuuntelulle ja liikkeelle.

Väliaikainen yhteisö muodostuu, kun istutaan piirissä toisten kanssa. Silmät auki tai kiinni. Huomataan, kuinka jokin ääni saa kääntymään kohti, tarkentamaan kuuloaistimusta, tuntemaan läpi kehon virtaavan kuorolaulun. Vaikka viettäisikin paljon aikaa yksin, kuunteluhuoneessa voi päästä osaksi yhteisöä ja lähestyä omaa tapaansa olla yhdessä toisten kanssa.

Yhdessä kuuntelu on luova, ehjä tapa palata ajassa johonkin hyvin olennaiseen:

ihmisten välisyyteen, inhimilliseen ajatteluun.

Kaiuttimien ja tuolien yhdessä muodostama piirimuoto ei ole kenenkään näyttämö, se on kaikkien osallistujien yhteinen. Voit istua tilassa niin, että joku toinen kuuntelee teosta sinua vastapäätä. Voit nähdä hänet. Hän ei ole vain vastaanottaja vaan reagoi ääneen omalla tavallaan. Ehkä hänen suupieliinsä nousee hymy tai istuma-asentonsa rentoutuu, kun hän kuulee muiden puhelevan ja nauravan teoksessa. Sitten voi vaihtaa istumapaikkaa kuullakseen ääni-installaation keskustelun toisesta suunnasta:

Kuulen kehtolaulun Oululle, moniääniselle Oululle:

Miten Oulu on muuttanut minua? Mikä inspiroi minua? Missä lepään?

Ihmisääni riittää herättämään kiinnostuksen kuulla lisää.

Kuulen vivahteikasta, korkeaa sekä matalaa ääntä. Äänikudosta, mikä silittää korviani ja kehoani, joka alkaa heijata puolelta toiselle etsien yhteyttä, saapumista samalle viivalle äänen kanssa.

Puheosuuksia ja naurunpyrskähdyksiä kuunnellessa alkaa kuuntelijoiden joukossa syntyä vapautumista ja vähitellen yhteyden löytämistä kuuntelijoiden kesken. Olen osa porukkaa!

On jännittävää nähdä, miten ihmiset alkavat järjestyä tilassa. Toimijuus kutsuu!

Tanssijat kuuntelevat koko kehollaan

Tanssijat Heta Haapsamo ja Vaatu Ravela liikkuvat valon syleilyssä kuoroteoksen synnyttämässä tilassa. Ohjaaja Henna-Maria Hanhineva todistaa tilannetta. Kuva: Jaakko Autio.

Tanssijat Heta Haapsamo ja Vaatu Ravela istuvat lattialla ja aloittavat päivän treenejä yhdessä ohjaajansa Henna-Maria Hanhinevan kanssa kuunteluhuoneen keskipisteessä, lähellä teippirastia. Heidän oma liikkeellinen maailmansa on alkanut syntyä ja vahvistua viime päivinä. Kuunteluhuone on tullut niin tutuksi, ettei kuvainnollista teippimerkkiä enää tarvita. Tyhjä tila on otettu haltuun.

Kun olin ensi kertaa tanssijana kuunteluhuoneessa vajaan tunnin ajan, löysin itseni ihanasta ajattomuuden tilasta, jossa kuulo- ja liikeaistini olivat hyvin herkistyneitä. Kokemus kuunteluhuoneessa oli myös erilainen päivänvalossa ja hämärtyvässä illassa.

Miltä huone tuntuu kello 14?

Miltä huone tuntuu kello 17?

Valo, valo, valo! Millainen olet?

Heta ja Vaatu ovat tutkineet yhdessä Henna-Marian kanssa, miten soluhengitys vie kehoa ja tanssittaa sitä synnyttäen tanssijoiden ihmeellisen liikepiirin, mikä on avoinna kaikille kuunteluhuoneessa oleville. Mitä impulsseja onkaan ilmassa? Minkä niistä nappaan seuraavaksi itselleni? Sulaako liike lopulta leikkiin? Vaihdetaanko silloin paikkaa kuin lapsi? Tuleeko kuunteluhuoneeseen aivan oma ilmapiirinsä kaiken keskelle?

Koskettaminen ilman koskettamista.

Tulla sylitetyksi tietämättään.

Maailman kaikkeuden näkymätön voimalinja kannattelee meitä.

Nojaan johonkin niin häilyvään kuin ilma välillämme ja tiedän, että pidät siitä kiinni.

Pyörre, syli, kiertokulku, syklit, toistuvuus sekä ytimen kollektiivinen syke.

HETA HAAPSAMO

Heta Haapsamo ja Vaatu Ravela syliteeman pyörteissä. Kuva: Jaakko Autio.

Kuuntelen sekä korvillani että kehollani ympärilläni olevaa. Olen äänen kannateltavana, sen vaikutuksen alaisena. Tunnen äänen kutsuvan liikkeeseen. Havainnoin, koen, aistin kehollani tilaa ja sen ihmisiä. Kehossani piilee syvä viisaus. Maailma pyörii minussa. Tasapainoni horjuu välillä. Liike vie minua kuitenkin eteenpäin.

Autenttisen liikkeen periaatteet ovat läsnä tanssijoiden työskentelyssä, jossa oma kokemus jaetaan toisille. Liikkuja tulee nähdyksi, kun hän paljastaa, mikä liike on hänelle juuri erityinen. Hän omistaa oman liikekokemuksensa. Kun hänelle tärkeä kohta tanssissa on koskettava muidenkin mielestä, kokemus vahvistuu ja lähestyy tilannetta, jossa ollaan löytämässä toisia koskettavaa liikemateriaalia.

Seuraavaksi on aika tutkia syliteemaa. Miten on mahdollista tarjota itselleen tai toiselle syliä? Millaista on ottaa syli vastaan? Oletko tarjoaja vai vastaanottaja? Miten koskettaa koskettamatta? Kyseessä on yhteyden etsiminen ja samalla lempeyttä ja läsnäoloa itselle ja toiselle. Pienen lapsen äidille syli on läsnä jatkuvasti. Sylin tarve ei lopu aikuisuudessakaan. Se on ihmisen perustarve, mikä ei aina täyty kaikkien kohdalla.

Heta Haapsamon syli on avoin hänen saapuessaan tilaan. Koeyleisönä Merja Männikkö ja Jaakko Autio. Kuva: Henna-Maria Hanhineva.

Kuinka kauas syli voi yltää? Voiko se kiertää koko piirin ympäri?

Tuleeko silloin sylistä ja piiristä yhtä?

Harjoittelemme Saapumista. Heta on ensin takanamme, kädet sylin omaisesti auki sivuilla. OWLA alkaa soida. Eteeni piirtyy valoisa katedraalitila, joka kohottaa minut arjen yläpuolelle.

Kuuntelupiirin vastakkaisella puolella seisoo Vaatu samanlaisessa asennossa kuin Heta. Kuuntelijoiden kohtaaminen tanssijana on hienovarainen tehtävä.

Keholähtöinen kirjoittaminen taiteellisen prosessin työvälineenä

Merja Männikkö kirjoittaa kehonsa kautta vahvasti tuntien ja tanssijoiden Heta Haapsamon ja Henna Hanhinevan liikettä aistien. Kuva: Jaakko Autio.

Keholähtöinen kirjoittaja saa liittyä mukaan tanssiin: liikkua paikallaan istuvan, kirjoittavan todistamisen ja tanssimisen välillä. Liikkeestä saa vahvoja impulsseja kirjoittamiseen. Hidas liike on jotain erityisen liikuttavaa.

Tuloksena syntyy hienovarainen teksti, mikä haluaa lähestyä kokijaa. Teksti on lähellä liikutusta, värähdystä, mielen silitystä, koskettamista ilmassa.

Katse etsii toista.

Tulet lähemmäksi, kuoro tukee lähentymistämme, sekin voimistuu.

Vain me kaksi muiden keskellä. Tutkimme lähentymistä, yhteyttä.

Palaan itseeni. Jään kellumaan paikalleni, käännän selkäni.

Milloin saavumme toistemme luo?

Kun puhe alkaa, mikä muuttuu?

Voimme lähteä lentoon!

Nousen varpailleni, annan painontunteen viedä.

Puhe vapauttaa liikkumaan vapaasti.

Minustakin lähtee ääntä.

Kirjoittajana teen huomioita, joita työryhmässä kuunnellaan ja otetaan vastaan. Saapuminen pysyy elävänä, kun se muuntuu työskentelymme aikana. Kaikkien antaessa oman osaamisensa ja ideansa käyttöön, teoksesta tulee yhteinen.

Kulttuuri-ilmastonmuutos tarvitsee rohkeaa kokeilevuutta

Saapuminen -ryhmä kokee olleensa uuden äärellä tiiviin työskentelyprosessinsa aikana Oulun taidemuseolla. Yhdessä on tutkittu, miten kohtaamisen eri kerrokset syntyvät ja miten ne ovat yhtä aikaa olemassa ja vaikuttamassa tilassa. Kun ääni-installaatiolla on oma kestonsa ja rakenteensa, miten tanssi voi yhdistyä siihen ja luoda kohtaamisen tilaa. Yhdessä on pohdittu, voiko esittävyyden ja yhdessäolon väliin löytyä vielä oma erityinen, koskettava tilansa. Voisiko siinä olla jotain samaa kuin seuraavassa lainauksessa?

> *”Kulttuuri-ilmastonmuutoksella tarkoitamme meitä ympäröivän maailman yhdistämistä uudelleen, uuden yhdessäolon tunteen synnyttämistä.”*
>
> Lainaus on Oulu2026 -hakemuskirjasta Kulttuuri-ilmastonmuutoksen kohdalta sivulta 7.

Työryhmänä toivomme, että Saapuminen jättäisi jäljen kokijaan, liikuttaisi hänen sisäistä maailmaansa ja lähtisi hänen mukanaan maailmalle vahvana tunnekokemuksena. Yksittäisillä kokijoilla, heidän sanoillaan, teoillaan ja valinnoillaan on merkitystä. Sillä on merkitystä, että valitsee kulttuurin ja säilyttää toiveikkuuden. Kulttuurin keskipiste on kokijassa!

TEOS KOETTAVISSA

Kuunteluhuone on avoinna 12.–15.11. museon aukioloaikojen mukaan to 9–18, pe 11–19, la–su 11–18. Saavu ja viivy omaan tahtiisi. Tiettyinä hetkinä teokseen vastataan myös kehollisella rituaalilla:

pe 13.11. klo 17
la 14.11. klo 14
su 15.11. klo 14

TYÖRYHMÄ

Jaakko Autio	äänitaide, kuunteluhuone ja tuotanto
Henna-Maria Hanhineva	koreografia ja ohjaus, tuotanto ja teoksen ennakkokuvat
Vaatu Ravela	tanssi ja teksti
Heta Haapsamo	tanssi ja teksti
Merja Männikkö	kehollinen kirjoittaminen
Eerika Arposalo	prosessin aloitus ja taustatuki

KUOROT

Cantio Laudis, Cassiopeia, Tuiran Kamarikuoro

Rahoittajat: Oulun Valistustalo ja Oulu2026-ohjelma. Tuotanto yhteistyössä Oulun taidemuseon kanssa.

Teksti on julkaistu alun perin Oulun taidemuseon blogissa 11.11.2026.